

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนมีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบศึกษาเอกสารและแบบสังเกต ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ครูผู้สอนจำนวน 60 คน นักเรียน จำนวน 316 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกต ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิจัยเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) นำเสนอผลการวิจัยเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งจากข้อมูลผลการวิจัยสามารถสรุปไว้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทั้ง 4 โรงเรียน ตั้งอยู่ในตำบล เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีห้องเรียนรวมทั้งสิ้น 34 ห้องเรียน มีครูทั้งสิ้น 60 คน เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน มีบ้านพักครูทั้งสิ้น 12 หลัง จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,270 คน เป็นชาย 617 คน หญิง 653 คน นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่มจัดทำโครงการอาชีวนิสรະเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนครบทุกคน ใน 2 โรงเรียนจาก 4 โรงเรียน มีนักเรียนที่พักอาศัยในบ้านพักของโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 34 คน มีบ้านพักนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 6 หลัง ลักษณะการพักของนักเรียนแยกบ้านชาย บ้านหญิง โดยมีครูประจำบ้านพักคอยดูแล

ลักษณะบ้านพักของโรงเรียนเป็นบ้านหลังเดี่ยว มีสภาพสะอาด รมรื่น การจัดหาอาหารของนักเรียน 1 โรงเรียนจัดหาให้ อีก 1 โรงเรียนทำอาหารเอง สำหรับการซักผ้าและเสื้อผ้า นักเรียนทำเองทั้งหมด และนักเรียนจะอยู่ในความปกครองของครูประจำบ้านพัก

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทั้งหมดเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส

ครูผู้สอนเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีอายุราชการต่ำกว่า 6 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสด

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่บิดาและมารดาอยู่ด้วยกัน ประกอบอาชีพเกษตรกร จบการศึกษาระดับประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในความปกครองของบิดาและมารดา นักเรียนส่วนใหญ่พักที่บ้าน ซึ่งมีระยะทางเกินกว่า 1 กิโลเมตร และ เดินทางโดยรถจักรยาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน

งานวิชาการ

1. การจัดแผนการเรียน

การเตรียมการก่อนการจัดแผนการเรียน ทุกโรงเรียนมีการสำรวจความพร้อมของโรงเรียน สำรวจความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนในการเลือกแผนการเรียน สำรวจสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และกำหนดรายวิชาเลือกเพื่อให้นักเรียนเลือกเรียน มีการดำเนินงานโดยรวบรวมข้อมูลจากหมวด/งาน/ฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ความพร้อมของโรงเรียน รวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่บริการ ชุมชนและหน่วย

งานในท้องถิ่น แต่งตั้งคณะทำงานรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ประชุมครุร่วมกันพิจารณารายวิชาที่พร้อมจะเปิดสอน จัดวิชาเลือกเสรีไว้ให้นักเรียนเลือก แผนการเรียนที่จัดเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร เป็นแบบผสมผสานทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ มีผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมกันจัดทำ ซึ่งใช้เวลาก่อนเปิดภาคเรียนในการจัดทำ โดยครุส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้านต่าง ๆ ร่วมประชุมพิจารณาในการเปิดรายวิชาเลือกโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความพร้อมด้านต่าง ๆ และเป็นผู้ให้ข้อมูลด้านความสนใจของนักเรียน

2. การจัดตารางสอน

การเตรียมการก่อนการจัดตารางสอน ทุกโรงเรียนมีการสำรวจห้องเรียนที่จะใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน สรุปรายชื่อจำนวนคาบเรียนและจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้น ศึกษาสภาพของแต่ละรายวิชาในหลักสูตร สำรวจความพร้อมของครุ - อาจารย์ และกำหนดการใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและสนาม ดำเนินงานโดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้จัดตารางสอน มีตารางสอนรวมและตารางการใช้ห้องไว้ที่ห้องวิชาการ ตารางสอนที่จัดตรงตามหลักสูตรและแผนการเรียนที่เปิดสอน ตารางสอนสามารถปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ครุและนักเรียนจะได้รับตารางสอนก่อนจะเปิดภาคเรียน โดยผู้บริหารและฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้ดำเนินงานร่วมกัน ส่วนครุไม่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน

3. การกำหนดให้ครุอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการหรือการสอน

วิธีการกำหนดให้ครุอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการหรือการสอน ทุกโรงเรียนมีการสำรวจวุฒิ วิชาเอก วิชาโท ความถนัด ความสามารถพิเศษ และความสนใจในรายวิชาที่จะสอน ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการเป็นผู้พิจารณาจัดครุเข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ ประชุมครุสรรหาบุคลากรเพื่อสอนในรายวิชาที่ขาดครุ ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานวิชาการก่อนเปิดภาคเรียน จัดทำคำสั่งปฏิบัติการสอนให้ครุรับทราบ แต่งตั้งครุทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากงานสอนและกำกับติดตามการปฏิบัติงานของครุ โดยมีแบบประเมินการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการและคณะครุร่วมกันดำเนินการ เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดครุเข้าสอน 2 โรงเรียน คำนึงถึงจำนวนคาบสอนของครุแต่ละคน โดยเฉลี่ยคนละ 18 คาบ/สัปดาห์ ส่วนอีก 2 โรงเรียนคำนึงถึงงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนโดยครุที่มีงานพิเศษมากจะได้รับคาบสอนน้อยกว่าครุที่มีงานพิเศษน้อย

4. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

การดำเนินงานด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ทุกโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน จัดหาสื่อการสอนตามความต้องการของครูให้ครูผลิตสื่อการสอนโดยโรงเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม ช่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดส่งครูเข้าร่วมประชุมการผลิตสื่อการเรียนการสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมอยู่เสมอ เก็บ บำรุง รักษาวัสดุอุปกรณ์ให้มีสภาพใช้การได้ตลอดเวลา แต่งตั้งผู้รับผิดชอบอุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ และจัดทำบัญชีรายการสื่อ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียน โดยมีผู้บริหาร เจ้าหน้าที่พัสดุ และครูประจำวิชาเป็นผู้ดำเนินการ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณโดย 2 โรงเรียน ประชุมแบ่งเงินให้แต่ละหมวดจัดซื้อเอง ส่วนอีก 2 โรงเรียนให้ฝ่ายพัสดุดำเนินการ นอกจากนั้นยังมีการขอบริจาคจากบุคคลภายนอกในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 2 โรงเรียน

สำหรับวิธีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ครูทุกคนมีการจัดเตรียมสื่อตามแผนการสอน เลือกสื่อที่ตรงกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะสอน ติดต่อขอใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่อผู้รับผิดชอบก่อนใช้ทุกครั้ง และผลิตสื่อการสอน เช่น ใบงาน ใบความรู้ ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป

5. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น

ประเภทของทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในทุกโรงเรียน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ ทรัพยากรทางเทคโนโลยี เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทป คอมพิวเตอร์ ทรัพยากรสถาบัน เช่น โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน วัด หน่วยงาน และชุมชน

ในด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่สำรวจแหล่งทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น เชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน และทำหนังสือขอคุณวิทยากรเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ โดยผู้บริหาร คณะครู ชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ดำเนินงานร่วมกัน

6. เวลาเรียนของนักเรียน

การดำเนินงานด้านเวลาเรียนของนักเรียน ทุกโรงเรียนมีการจัดคาบเรียนวันละ 8 คาบ จัดคาบละ 50 นาที มีจำนวน 3 โรงเรียน ส่วนอีก 1 โรงเรียน จัดคาบละ 45 นาที ในคาบ 8 จะกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ ครูทุกคนมีวิธีดำเนินงานโดยครูประจำชั้นบันทึกเวลา การมาเรียนของนักเรียนทุกวัน ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาบันทึกเวลาการเข้าเรียนของนักเรียนทุกครั้ง ครูประจำชั้นและครูผู้สอนรายงานผลเวลาเรียนของนักเรียนทุกสัปดาห์ มีการแต่งตั้งครูประจำอาคาร เพื่อดูแลนักเรียนในแต่ละอาคาร สำรวจเวลาเรียนของนักเรียนก่อนสอบปลายภาคเรียน แจ้งรายชื่อนักเรียนหมดสิทธิ์สอบและนักเรียนยื่นคำร้องขอมีสิทธิ์สอบ โดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกัน ดำเนินงาน

7. การจัดการเรียนการสอน / วิธีสอน

การเตรียมการก่อนการจัดการเรียนการสอน/วิธีสอน ผู้บริหารและครูทุกคนมีการเตรียมการโดยครูจัดทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอนล่วงหน้าตามเวลาที่กำหนด มีการให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน จัดมุมวิชาการในห้องสมุดประจำบ้าน และครูศึกษาเนื้อหา และจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้สอน ครูทุกคนดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ดูแลเอาใจใส่การเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้อบอุ่น ให้ความรัก ความสนใจดูแลนักเรียน เป็นที่ปรึกษาของนักเรียนได้ตลอดเวลา ชักจูงกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา และสอดแทรกความรู้ด้านจริยธรรมแก่นักเรียนในทุกคาบเรียน โดยใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ ตามความเหมาะสม

8. กิจกรรมนักเรียน

ประเภทกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประเภทกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมชุมนุมที่ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมตามระเบียบของกระทรวง เช่น กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมตามนโยบายของโรงเรียน หรือหน่วยเหนือ โดยมีการดำเนินงานในการจัดทำเอกสารรายละเอียด การจัดกิจกรรมนักเรียนให้ครูศึกษา ประชุมครูเพื่อกำหนดกิจกรรมชุมนุมที่จะเปิดสอน ครูสามารถสอนกิจกรรมชุมนุมได้ตามความสมัครใจ จัดทำโครงการของกิจกรรมแต่ละประเภท เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือก

กิจกรรมตามความสมัครใจ จัดตารางและกำหนดสถานที่สำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท ประเมินผลการจัดกิจกรรมและรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้บริหาร ดำเนินงานโดยผู้บริหาร คณะครู และหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมร่วมกัน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม วางแนวดำเนินงานในการจัดกิจกรรมนักเรียน และควบคุม กำกับ ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมที่รับผิดชอบ

9. การช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี

การดำเนินงานของโรงเรียน ทุกโรงเรียนไม่จัดคาบซ่อมเสริมไว้ในตารางสอน ครูสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนในคาบที่ 8 หรือในวันหยุด โรงเรียนจัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ ส่งเสริมนักเรียนโดยจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการภายในโรงเรียน ให้ทุนการศึกษา มอบประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน โดยมีผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมกันดำเนินงาน โรงเรียนจัดงบประมาณเป็นค่าวัสดุให้ครูสร้างสื่อต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนซ่อมเสริม ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนมาสอนซ่อมเสริมในเวลาว่าง และสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนเรียนดีเข้าร่วมแข่งขันทักษะความสามารถทางวิชาการเมื่อมีโอกาส

10. การวัดและประเมินผลการศึกษา

การเตรียมการของโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงระเบียบวิธีวัดและประเมินผล จัดเอกสาร คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูกิจา ผู้บริหารและครูทุกคนมีวิธิตำเนินงานโดยจัดให้มีการประเมินผลตามระเบียบการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนจัดทำข้อสอบรายวิชาเองติดตาม กำกับการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการคุมสอบทั้งกลางภาค และปลายภาค และจัดทำสถิติผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนจุดประสงค์ตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด และการตัดสินผลการเรียนใช้เกณฑ์ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

11. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน

การดำเนินงานนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนมีการประชุมนิเทศครูบรรจุใหม่หรือครูย้ายมาใหม่ให้เข้าใจนโยบายของโรงเรียน สนับสนุนให้ครูเสนอผลงานทางวิชาการ เช่น การ

ผลิตสื่อการสอน การจัดป้ายนิเทศ ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการเป็นผู้นิเทศงานวิชาการ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน และไม่มีการนิเทศที่เป็นระบบ ไม่มีการใช้เครื่องมือนิเทศ ผู้นิเทศใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม สัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน สังเกต ประชุมปรึกษา โดยมีผู้บริหารฝ่ายวิชาการและคณะครู ดำเนินการร่วมกัน

12. การจัดโครงการอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

ประเภทอาชีพอิสระที่ทุกโรงเรียนจัด ได้แก่ ค้าขายและทำขนม มีวิธีดำเนินงาน โดย นักเรียนรวมกลุ่มกันตามความสนใจ และเลือกครูที่ปรึกษาโครงการเอง ซึ่งโรงเรียนจัดแบ่งเงินงบประมาณที่ได้รับจากกรมสามัญศึกษา ให้กับกลุ่มนักเรียนตามที่เสนอโครงการมา ครูรับเป็นที่ปรึกษาด้วยความสมัครใจ มีคณะครูในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงานโครงการ

งานสนับสนุนวิชาการ

13. บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่

นโยบายของโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีนโยบายในการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ให้สวยงาม เรียบง่ายให้มีความเหมือนบ้าน สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้มีความรัก ความอบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส มีไมตรีต่อกัน เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน และปลูกฝังนิสัยให้นักเรียนรักโรงเรียน มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาเหมือนเป็นสมบัติของนักเรียน โดยดำเนินงานในด้านต่าง ๆ คือ

อาคารเรียน ประกอบด้วยอาคารไม้ชั้นเดียวเป็นหลัก ๆ เหมือนบ้านตามแบบของกรมสามัญศึกษา เรียกอาคารแต่ละหลังว่า "บ้าน" จัดตกแต่งและดูแลรักษาอาคารเรียนให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ มีครูรับผิดชอบประจำทุกอาคาร เป็นอาจารย์ประจำบ้านและเป็นอาจารย์ประจำชั้นด้วย นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลบริเวณอาคารโดยแบ่งเขตกันรับผิดชอบ อาคารแต่ละหลังประกอบด้วยห้องเรียน ห้องสมุดประจำบ้าน ห้องน้ำ ห้องพักผ่อน มีการจัดวางแผนการใช้เนื้อที่ภายในอาคารให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จัดประกวดความสวยงามของอาคารแต่ละหลัง บริเวณโดยรอบอาคารร่มรื่น สามารถจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนได้ และจัดสถานที่พักผ่อนให้นักเรียนโดยรอบบริเวณอาคาร

ห้องเรียน จัดห้องเรียนให้สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย ไม่ตายตัว ไม่เน้นการใช้ห้องเรียน สามารถใช้สถานที่โดยรอบแทนห้องเรียนได้ เช่น การเรียนใต้ต้นไม้ เรียนในห้องสมุด ห้องเรียนเป็นห้องโล่งตลอดไม่มีฝ้ากั้นระหว่างห้อง อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีอุปกรณ์ภายในห้องเรียน เช่น กระดานดำ ปลั๊กไฟ อุปกรณ์ภายในห้องได้รับการดูแล ซ่อมแซมอยู่เสมอ ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และแสงสว่างภายในห้องเพียงพอในการมองเห็น

โต๊ะ - เก้าอี้ จัดเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดานดำ สามารถเคลื่อนย้ายได้ สะดวกและรวดเร็ว มีจำนวนเพียงพอกับนักเรียนและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

ห้องน้ำ ห้องส้วม แยกห้องชาย - หญิงเป็นสัดส่วน มีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน มีสภาพสะอาดมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ

สนามกีฬา มีสนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามบาสเกตบอล อยู่ในสภาพใช้การได้ดี มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีอุปกรณ์กีฬาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ไว้บริการ

บ้านพักครู เป็นบ้านพักหลังเดี่ยว แยกพักบ้านชาย-หญิง ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน มีสภาพแข็งแรง ปลอดภัย มีน้ำไฟใช้อย่างสะดวก ครูที่อาศัยบ้านพักจะดูแลบ้านพักตนเอง

บ้านพักนักเรียน เป็นบ้านหลังเดี่ยว แยกพักบ้านชาย-หญิง ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน มีสภาพแข็งแรง ปลอดภัย ภายในบ้านมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น เติียง เครื่องนอน ภาชนะหุงต้ม เตาหุงต้ม โทรทัศน์ บริเวณบ้านพักตกแต่งสวยงาม ร่มรื่น โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนที่บ้านไกล ฐานะยากจน และมีความประพฤติดี เข้าอาศัยในบ้านพัก

ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน จะมีส่วนร่วมกันดำเนินงานการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ โดยโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดูแลอาคารสถานที่ จะจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นมาตกแต่งบริเวณโรงเรียน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นอาจารย์ประจำบ้าน ดูแล บำรุง รักษาบริเวณอาคารเรียนและบริเวณโดยรอบให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น อยู่เสมอ ร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินประกวดอาคารเรียน และให้ความเป็นกันเองทั้งกับผู้ร่วมงาน และนักเรียน

14. การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

การเตรียมการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ทุกโรงเรียนมีการจัดห้องสมุดให้ มีสถานที่กว้างขวางเหมาะแก่การค้นคว้า สำรวจความต้องการด้านการอ่านของครูและนักเรียน และจัดงบประมาณในการซื้อหนังสือสำหรับการค้นคว้า มีการดำเนินงานโดยห้องสมุดประจำบ้านมี ครูประจำบ้านดูแล จัดบริการหนังสืออ่านเล่น สารคดี วารสาร และจัดนักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ดูแลให้บริการแก่ครูและนักเรียน ห้องสมุดใช้งบประมาณส่วนหนึ่งที่โรงเรียนจัดให้ในการซื้อหนังสือ วิธีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนเสมือนบ้าน ส่วนใหญ่มีการแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนก่อน ห้องสมุดมีคณะครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินงาน

15. การแนะแนว

การดำเนินงานด้านการแนะแนว ทุกโรงเรียนครูประจำชั้นจะทำหน้าที่แนะแนวนักเรียนในชั้น มีการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียน ประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยแบ่งครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และออกแนะแนวการศึกษาต่อในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ แต่งตั้งคณะทำงานแนะแนวเพื่อดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงาน เชิญวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ด้านการศึกษาต่อแก่นักเรียนและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารของโรงเรียนต่อชุมชน โดยออกเป็นวารสาร แผ่นพับ ซึ่งครูส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการรับสมัครนักเรียนชั้น ม.1 ซึ่งผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้นจะดำเนินงานร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นทั้งภาครัฐ และเอกชน ชุมชน สมาคมผู้ปกครอง และวัด ซึ่งโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน 2 โรงเรียน จัดงบประมาณบางส่วนไว้เป็นค่าใช้จ่ายและค่าตอบแทนวิทยากร ส่วนอีก 2 โรงเรียน ไม่ได้จัดงบประมาณในส่วนนี้ไว้

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ไข การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน

งานวิชาการ

1. การจัดการเรียน โรงเรียนประสบปัญหาบุคลากรมีจำนวนจำกัด ครูคนหนึ่งต้องสอนหลายวิชาและมีหน้าที่อื่น ๆ อีก และขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดย เปิดสอนวิชาเลือกเสรีเฉพาะที่มีครูสอนได้ และขอบริจาคจากบุคคลทั่วไปเพื่อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์
2. การจัดตารางสอน โรงเรียนประสบปัญหาขาดครูในบางวิชา และครูสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้น ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยปรับตารางสอนไม่ให้คาบซ้ำซ้อนกัน
3. การกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประสบปัญหา ขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตามความต้องการของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดย ชี้แจงและขอร้องให้ครูสอนในรายวิชาที่ขาดครู เพราะโรงเรียนมีความจำเป็น และส่งครูเข้ารับ การอบรมในสาขาวิชาที่ขาดแคลน
4. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โรงเรียนประสบปัญหาหางบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยได้ และไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านไอทีที่คนอุปกรณ์ ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหา โดยส่งครูเข้ารับ การอบรมการผลิตสื่อและทำโครงการของงบประมาณจากหน่วยเหนือ
5. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น โรงเรียนประสบปัญหาแหล่งทรัพยากร และแหล่งวิชาในท้องถิ่นมีจำนวนน้อย ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย ใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
6. เวลาเรียนของนักเรียน โรงเรียนประสบปัญหานักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน จึงขาดเรียนอยู่เสมอ ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยติดตามนักเรียนให้มาเรียนซ่อมเสริมใน ชั่วโมงว่าง และติดตามสอดส่องดูแลโดยการเยี่ยมบ้าน สอบถามจากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน
7. การจัดการเรียนการสอน/วิธีสอน โรงเรียนประสบปัญหาแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมมีน้อย และบรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย จัดหาเอกสารต่าง ๆ ให้ครูค้นคว้าเพิ่มเติม และหาสื่อ/วิธีสอน/กิจกรรมใหม่ ๆ มาสร้างความสนใจของนักเรียน

8. กิจกรรมนักเรียน โรงเรียนประสบปัญหาให้นักเรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน หรือได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองไม่สนใจ ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการการแก้ปัญหาโดย ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจลักษณะกิจกรรมแต่ละประเภท ก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจเลือก

9. การช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี โรงเรียนประสบปัญหา ครูมีงานการสอนและงานอื่น ๆ มาก จึงขาดความรับผิดชอบในการสอนซ่อมเสริม และขาดสื่อการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย ประชุมชี้แจง ให้ครูเห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมให้ครูอุทิศเวลาเพื่อให้นักเรียน และใช้วิธีสอนซ่อมเสริมหลาย ๆ วิธี เช่น เพื่อนสอนเพื่อน ไขความรู้อันตรายสำเร็จรูป ใบงาน

10. การวัดและประเมินผลการศึกษาโรงเรียนประสบปัญหา นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการติดตามแก้ผลการเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดยติดตามนักเรียนทุกระยะ และติดต่อผู้ปกครองให้รับทราบปัญหาอยู่เสมอ

11. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน โรงเรียนประสบปัญหา ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่นิเทศ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการ และโรงเรียนไม่มีแนวทางการนิเทศที่แน่นอน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการทำหน้าที่นิเทศงานวิชาการในโรงเรียน และใช้การนิเทศแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้การพูดคุย ปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

12. การจัดโครงการอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนประสบปัญหา ขาดความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และไม่มีตลาดรองรับสินค้าที่ผลิต นักเรียนนำสินค้าจำหน่ายได้เฉพาะครู และนักเรียนในโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือ

งานสนับสนุนวิชาการ

13. บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ โรงเรียนมัธยมประสบปัญหาห้องเรียนไม่มีฝ้ากัน เสียงจะดังรบกวนในขณะสอน และรูปแบบของอาคารและห้องเรียนเปิดโล่ง เมื่อ

ถึงฤดูฝนจะใช้ห้องเรียนไม่ได้ ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้ห้องสมุด หรือ บริเวณโดยรอบแทนห้องเรียน

14. การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนประสบปัญหาขาดงบประมาณในการซื้อหนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เข้าห้องสมุด และหนังสือมีน้อย ไม่เพียงพอแก่การค้นคว้า ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดย ขอบริจาคหนังสือจากบุคคลทั่วไป หน่วยงานของราชการ และเอกชน

15. การแนะแนว โรงเรียนประสบปัญหาขาดบุคลากรทางการแนะแนวโดยตรง ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดย ครูประจำชั้นทำหน้าที่แนะแนวในชั้นเรียน

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ในเรื่องบรรยากาศทั่วไปของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน และบ้านพักนักเรียน

นักเรียนในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ในเรื่องบรรยากาศทั่วไปของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนเป็นกันเอง นักเรียนพอใจที่จะมาโรงเรียน ส่วนประเด็นอื่นมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ยกเว้นเกี่ยวกับพื้นที่ของโรงอาหาร และจำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ รับประทานอาหาร ความสะอาดของโรงอาหาร มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย

ในด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ในด้านการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นเกี่ยวกับรายได้จากการประกอบอาชีพอิสระ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย

ในด้านบ้านพักนักเรียน มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในระดับมากทุกประเด็น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน มีข้อค้นพบและปัญหาที่น่าสนใจ สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

งานวิชาการ

การจัดแผนการเรียน การจัดตารางสอน และการกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน มีการดำเนินงานวิชาการด้านการจัดแผนการเรียน การจัดตารางสอน และการกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการในลักษณะเดียวกัน โดยมีการสำรวจข้อมูลความพร้อมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนจะดำเนินการ

ส่วนการดำเนินการนั้น ทุกโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากประสบปัญหาบุคลากรจำกัด ขาดครูในบางวิชา ขาดครูที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตามที่โรงเรียนต้องการ ครูคนหนึ่งต้องสอนหลายวิชา หลายระดับชั้น และยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีก โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหา โดยเปิดสอนวิชาเลือกเฉพาะที่มีครูสอนได้ ปรับตารางสอนไม่ให้คาบซ้ำซ้อนกัน ชี้แจงให้ครูเข้าสอนในรายวิชาที่ขาดครู และให้ครูเห็นความสำคัญของการซ่อมเสริม ให้ครูอุทิศเวลาเพื่อนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูทั้งสิ้น 60 คน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,270 คน เมื่อเทียบกับอัตราส่วน ครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 21 ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2537) ได้กำหนดเกณฑ์อัตรากำลังครู : นักเรียนไว้เท่ากับ 1 : 17 เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านมีจำนวนครูตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา แต่โรงเรียนยังประสบปัญหาขาดครูในบางวิชา ขาดครูที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์ตามที่โรงเรียนต้องการ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ จุฑามาศ เกิดแก้วฟ้า (2538) จะเห็นได้ว่าการขาดแคลนครูเฉพาะวิชาเป็นปัญหาของโรงเรียนมัธยมทั่วไป โรงเรียนควรมีการวางแผนกำลังคนไว้ล่วงหน้าเพื่อขออัตรากำลังที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน เพราะปกติโรงเรียนมักจะได้อัตรากำลัง

น้อยกว่า หรือไม่ตรงตามที่โรงเรียนต้องการ แต่ถ้าโรงเรียนมีอัตรากำลังตามเกณฑ์ของกรมแล้ว การจะขออัตรากำลังเพิ่มจึงเป็นไปได้ยาก โรงเรียนอาจใช้การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน มาช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครู ซึ่ง กิตติมา ประดิติก (2532) เสนอกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนสามารถเลือกจัดให้เหมาะกับสภาพของโรงเรียน ได้แก่ การประชุมพิเศษ การสอนงาน การมอบอำนาจให้ปฏิบัติงาน การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ การพาไปสังเกตการณ์การทำงานในบางโอกาส ส่งไปศึกษาดูงาน จัดประชุมสัมมนา และฝึกอบรม นอกจากนั้นแล้ว การทำงานกับบุคลากรที่มีจำกัด ยังต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศในการทำงาน เพราะจะมีส่วนช่วยให้บุคลากรทำงานได้เต็มกำลังความสามารถ ซึ่ง ธเนศ ขำเกิด (2533) เสนอการสร้างบรรยากาศการบริหารการจัดการว่า เป็นการสร้างบรรยากาศแบบเปิด เป็นบรรยากาศแห่งการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ เพื่อความก้าวหน้าให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม ประกอบกับผลการวิจัยที่พบว่า ครูส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี และมีอายุราชการต่ำกว่า 6 ปี ผู้วิจัยเห็นว่า ครูในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านเป็นคนวัยทำงาน ผู้บริหารสามารถนำศักยภาพของครูมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด ถึงแม้จะมีบุคลากรจำกัดก็สามารถทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์การเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน มีการดำเนินงานทั้งด้านการเตรียมวัสดุ การสำรวจความต้องการใช้สื่อการสอนของครู จัดหาสื่อตามความต้องการของครู การผลิตสื่อขึ้นเอง การซ่อมแซม จัดหาสื่อเพิ่มเติม แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และจัดทำบัญชีรายการ โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในทุกประเด็น แต่จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนยังประสบปัญหางบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยได้ และไม่มียุทธศาสตร์ที่มีความรู้ด้านสื่อทัศนูปกรณ์ ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดย ส่งครูเข้ารับการอบรมผลิตสื่อ และทำโครงการของงบประมาณจากหน่วยเหนือ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหางบประมาณเป็นปัญหาที่แก้ไขยาก

เมื่อโรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้สื่อที่ทันสมัย ก็อาจดำเนินการขอยืมจากหน่วยงานอื่น หรือขอบริจาคจากบุคคลทั่วไป ซึ่งโรงเรียนก็ได้ดำเนินการบ้างแล้ว สำหรับสื่อการสอนที่จำเป็นต้องใช้ แต่โรงเรียนยังไม่มี จำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดหาหรือจัดสร้างขึ้น การสร้างสื่อขึ้นใช้เองจึงจำเป็นสำหรับโรงเรียน โดยส่งครูเข้ารับการอบรมผลิตสื่อ เพราะโรงเรียนไม่สามารถรืองงบประมาณมาใช้ในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้ การผลิตสื่อขึ้นใช้เองในโรงเรียนจะมีผลดีหลายด้าน ดังที่ อัมภา บุญช่วย (2537) กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการผลิตสื่อขึ้นใช้เองว่า จะตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถทดลองใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ดีกว่า โดยครูอาจเป็นผู้ผลิตเอง หรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำได้เช่นกัน และอนันต์ รัชชบุษย์ (2527) เสนอแนะว่า ในการผลิตสื่อที่นี้อาจจัดในรูปของการฝึกปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้เรื่องการผลิตสื่อ จากแหล่งวิชาต่าง ๆ เช่น ศึกษานิเทศก์ อาจารย์ประจำวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มาให้การอบรมก็จะทำให้โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้

การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน ได้นำทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน แต่ยังประสบปัญหาทรัพยากรและแหล่งวิชามีน้อย โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าการนำทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน เป็นการปฏิบัติตามหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ข้อที่ 3 ที่ระบุว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ ด้วยเหตุที่ว่านักเรียนเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน และครอบครัวของนักเรียนตลอดเวลา นักเรียนจึงน่าจะได้รับการเรียนรู้จากชุมชนด้วย โรงเรียนจึงต้องจัดการเรียนการสอนให้มีการผสมผสานระหว่างการศึกษาในโรงเรียนกับการศึกษานอกโรงเรียน โดยนำทรัพยากรและแหล่งวิชามาใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2524) ได้เสนอแนวทางโดยนำทรัพยากรมาใช้ในรูปของวิทยากรประจำวิชา หรือในรูปของวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และการนำหรือจัดให้นักเรียนไปรับการเรียนรู้จากแหล่งวิชานอกโรงเรียน ในรูปของการจัดนักเรียนออกไปรับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในสถานฝึกอาชีพ

แต่เนื่องจากโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านอยู่ไกลจากชุมชน เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ไม่มีแหล่งวิชาที่โรงเรียนพอจะนำมาใช้ได้ โรงเรียนแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรติดต่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด กลุ่มโรงเรียน สถาบันทางวิชาชีพ เพื่อขอบุคลากรมาเป็นวิทยากรพิเศษ วิทยาลัยครูในการส่งนักเรียนมาฝึกสอน หรือโรงเรียน/สถาบันที่ต้องการส่งนักเรียน นักศึกษามาฝึกปฏิบัติการ อาจเป็นวิธีที่เป็นผลต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอน / วิธีสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน มีการเตรียมจัดทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอน มีบริการด้านวัสดุอุปกรณ์การจัดมุมวิชาการในห้องสมุดประจำบ้าน และเตรียมศึกษาเนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้สอน ส่วนครูมีการดำเนินการโดย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ประชุมปรึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ดูแลเอาใจใส่การเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่น ให้ความรัก ความสนใจ ดูแลนักเรียนเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนได้ตลอดเวลา ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียนอยู่เสมอ ชักจูงกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา และสอดแทรกความรู้ด้านจริยธรรมแก่นักเรียนในทุกคาบเรียน โดยใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาด้านปัญหา พบว่า แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมมีน้อย และบรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย จัดหาเอกสารให้ครูค้นคว้าเพิ่มเติม และหาสื่อ/วิธีสอน/กิจกรรม มาสร้างความสนใจของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี สนใจศึกษาเล่าเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน สุนทรีย์ สดชื่น (2534) เสนอผลของการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมของชั้นเรียนที่จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนว่า ก่อให้เกิดการร่วมมือและการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่ต้องใช้ความสามารถทางสมอง เช่น คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะให้ความร่วมมือกันแก้ปัญหาและ

แข่งขันกันทำงาน การยิตนักเรียนเป็นศูนย์กลางการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ก่อให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ก่อให้เกิดผลต่อความสำเร็จของนักเรียน และการจัดรูปแบบ ชั้นเรียนที่สามารถให้นักเรียนเคลื่อนไหวได้สะดวก การจัดโต๊ะเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนมีโอกาสซักถามหรือทำงานร่วมกัน จะช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และจากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ตามความเหมาะสมนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ นั้น ต้องอาศัยวิธีการที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับจุดประสงค์ เหมาะกับเรื่องที่เรียน เหมาะกับวัยผู้เรียน เหมาะกับเวลาที่สอน และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยจัดตามแนวดำเนินการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ได้กำหนดแนวในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การวัดและประเมินผลการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ทุกโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงระเบียบวิธีวัดและประเมินผล และจัดหาเอกสารคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูได้ศึกษา การวัดผลของโรงเรียน จัดตามระเบียบการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำข้อสอบรายวิชา มีการติดตามกำกับ การวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคุมสอบทั้ง กลางภาคและปลายภาค มีการสรุปสถิติผลการเรียนของนักเรียน ส่วนปัญหา พบว่า นักเรียนขาด ความรับผิดชอบในการติดตามแก้ผลการเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหา โดยติดตาม นักเรียนทุกกระยะและติดต่อผู้ปกครองให้รับทราบปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการวัด และประเมินตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ การวัดและประเมินผลเป็นเครื่องมือที่จะช่วย พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับต่าง ๆ และจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและ นักการศึกษา เพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน

การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดการระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และยังช่วยปรับปรุง การเรียนการสอนของนักเรียนให้ถูกวิธียิ่งขึ้น (อนันต์ ศรีโสภณ, 2530) ผู้บริหารควรสนับสนุน ให้ครูอาจารย์ได้มีความรู้และความเข้าใจในการวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผล ที่ดีจะส่งผลให้ระดับการศึกษาของโรงเรียนมีมาตรฐานดีขึ้น นอกจากนั้นการสร้างข้อสอบมาตรฐาน เป็นสิ่งที่โรงเรียนควรส่งเสริม กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูอาจารย์ประสานงาน และร่วมมือกัน จัดสร้างข้อสอบมาตรฐานขึ้นมา เพราะจะทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการออกข้อสอบทุก ภาคเรียน สำหรับปัญหาที่โรงเรียนประสบอยู่นั้น ครูอาจารย์ในโรงเรียนจะมีส่วนช่วยกระตุ้น ติดตามให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และมีความรับผิดชอบในการติดตาม การสอบแก้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่มาก การติดตามนักเรียนจึงทำได้ ไม่ยาก และผู้บริหารควรเป็นผู้ควบคุมติดตามการปฏิบัติงานของครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการประเมิน ผลการปฏิบัติงาน เมื่อมีปัญหาก็จะสามารถแก้ไขได้ทันที

การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน มีการนิเทศงานวิชาการ โดยปฐมนิเทศครูบรรณารักษ์ใหม่ หรือครูย้ายมาใหม่ ให้เข้าใจนโยบายของโรงเรียน และสนับสนุน ให้ครูแสดงผลงานทางวิชาการ โดยไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการ และไม่มีการ นิเทศที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นปัญหาที่โรงเรียนประสบอยู่ ผู้บริหารจะเป็นผู้นิเทศงานวิชาการ โดยวิธีสอบถาม สัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน สังเกต ประชุมปรึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนได้ ดำเนินการนิเทศงานวิชาการนั้นเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนทางหนึ่ง ที่สามารถนำไป ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการ ซึ่งอาจจะประกอบด้วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือในการ นิเทศงานวิชาการให้เป็นระบบ โดยการวางแผนการปฏิบัติงานและกำหนดเป็นโครงการ โรงเรียนอาจขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ในการเป็นที่ปรึกษา การนิเทศงานที่เป็นระบบ จะ ช่วยให้ครูเห็นความสำคัญ และเห็นเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติ อีกทั้งเป็นการย้ำเตือนมิให้เกิดการ หลงลืม หรือละเลยต่อการนิเทศงานวิชาการ การจัดตั้งคณะกรรมการจะมีส่วนสำคัญในการระดม

ความคิดเพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์ให้ครูได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดโครงการอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้อะหว่างเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน ดำเนินการจัดโครงการอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้อะหว่างเรียน โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มกันตามความสนใจ และเป็นผู้เลือกครูที่ปรึกษาโครงการฯ โรงเรียนจัดแบ่งเงินงบประมาณที่ได้รับจากกรมสามัญศึกษาให้กับนักเรียนที่เสนอโครงการต่อโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน ข้อที่ ๓ ระบุว่า เพื่อให้ได้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตคนที่มีคุณภาพในการดำรงชีวิตอันพึงปรารถนาของสังคม และสามารถประกอบอาชีพได้ (กรมสามัญศึกษา, 2532) การประกอบอาชีพอิสระนั้นเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ลดปัญหาการย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง และปัญหาการว่างงาน โรงเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากการทำงานร่วมกัน เป็นการฝึกให้นักเรียนสั่งงาน กล้าคิด กล้าตัดสินใจอย่างมีข้อมูล ซึ่งนับว่าเป็นนโยบายหลักของกรมสามัญศึกษาที่มีจุดเน้นให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้อะหว่างเรียนตามสภาพเวลา กำลังและความสามารถ (กรมสามัญศึกษา, 2531) และในปีงบประมาณ 2538 กรมสามัญศึกษามีนโยบาย (ข้อ 6) เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการของการประกอบการ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีระบบในการทำงาน รู้จักวางแผน แก้ปัญหาและพัฒนางาน มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถประกอบอาชีพได้ มีรายได้อะหว่างเรียน โดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์ การรวมกลุ่มหรือการจัดบริษัทจำลอง เพื่อประกอบอาชีพอิสระตามความเหมาะสม (กรมสามัญศึกษา, 2538)

เมื่อพิจารณาด้านปัญหา จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และด้านตลาดที่จะรับซื้อสินค้า ผู้วิจัยเห็นว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำทางให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ ครูควรมีลักษณะรักการ

ทำงาน มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อทุกอาชีพ มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้ง รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการจัดการ สามารถเลือกและตัดสินใจในการประกอบอาชีพได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรมีการพัฒนาตนเองให้พร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน ซึ่งอาชีพอิสระนั้นอาจจัดได้ 2 ลักษณะ ดังที่กรมสามัญศึกษา (2535) เสนอไว้ คือ อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการผลิตชิ้นงานขึ้นเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้เครื่องปั้นดินเผา และอาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการได้อำนวยความสะดวก เพื่อให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย ซึ่งโรงเรียนอาจแนะนำให้นักเรียนประกอบเป็นอาชีพได้ ตามความต้องการของท้องถิ่น แต่เมื่อท้องถิ่นไม่มีตลาดรองรับอาชีพผู้ผลิต หรือโรงเรียนไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ การประกอบอาชีพบริการก็น่าจะเป็นทางเลือกที่โรงเรียนจะใช้เป็นแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกประกอบอาชีพให้เหมาะกับตนเองและท้องถิ่นต่อไป

งานสนับสนุนวิชาการ

บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรงเรียน ดำเนินการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ในแนวทางเดียวกัน ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา โดยจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ให้สวยงาม เรียบง่าย ให้มีบรรยากาศเหมือนบ้าน สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้มีความรัก ความอบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส มีไมตรีต่อกัน เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน และปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียน มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาเหมือนเป็นสมบัติของนักเรียน และจากรูปแบบอาคารของโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านที่แตกต่างจากโรงเรียนปกติ จะเป็นอาคารชั้นเดียวเป็นหลัก ๆ คล้ายบ้าน ห้องเรียนเป็นห้องโล่ง ไม่มีฝ้ากัน ทำให้เกิดปัญหาเสียงดังรบกวนในขณะสอน และในฤดูฝนจะใช้ห้องเรียนไม่ได้ โรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้ห้องสมุด หรือบริเวณโดยรอบแทน ผู้วิจัยเห็นว่า กรมสามัญศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ ดังนโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2538 ข้อ 11 กรมส่งเสริมให้โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ โดยให้ความสำคัญ

กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่อยู่ในชนบทให้มากขึ้น ให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร ให้มั่นคงแข็งแรงและสวยงาม ให้มีการปรับปรุงบริเวณและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความสะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สวยงาม จัดให้เป็นอุทยานการศึกษา มีบรรยากาศทางวิชาการทั้งภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน และทั่วบริเวณโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียนและประชาชนโดยทั่วไป (กรมสามัญศึกษา, 2538) กรมสามัญศึกษาจึงจัดโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน เพื่อสนองนโยบายของกรม แต่จากผลการวิจัยที่พบว่า ห้องเรียนที่เป็นห้องโล่ง ไม่มีฝาผนัง ก่อให้เกิดปัญหาเสียงดังรบกวน และในฤดูฝนจะใช้ห้องเรียนไม่ได้นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรเสนอต่อกรมสามัญศึกษา เพื่อดำเนินการแก้ไข เพราะอาคารสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอน ซึ่งจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้นจำเป็นต้องมีอาคารที่น้อยอยู่ และใช้ประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์ (กิตติมา ปรีดีติลก, 2532)

การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านทุกโรง มีการดำเนินงานการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน โดยจัดห้องสมุดประจำบ้าน ที่มีบริการหนังสืออ่านเล่น วารสาร สารคดีต่าง ๆ มีครูและนักเรียนร่วมกันดูแล วิธีใช้ห้องสมุดครูจะแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนก่อนใช้ทุกครั้ง และโรงเรียนจัดงบประมาณส่วนหนึ่งในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด

เมื่อพิจารณาด้านปัญหา จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการซื้อหนังสือ และสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุด และหนังสือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การค้นคว้า ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดย ขอบริจาคหนังสือจากบุคคลทั่วไป หน่วยงานราชการและเอกชน ผู้วิจัยเห็นว่า ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางความรู้ ห้องสมุดจึงต้องมีความพร้อมที่จะให้บริการแก่สมาชิก โดยในปีงบประมาณ 2537 กรมสามัญศึกษามีนโยบาย (ข้อ 6) ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด จัดงบประมาณซื้อหนังสือ และสื่อต่าง ๆ เข้าห้องสมุด รวมทั้งรณรงค์ให้นักเรียนสนใจใช้ประโยชน์จากห้องสมุดในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น (กรมสามัญศึกษา, 2537) และในปีงบประมาณ 2538 กรมสามัญศึกษา

มีนโยบาย (ข้อ 9) ให้มีการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และให้บริการแก่นักเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2538) จากนโยบายของกรมโรงเรียนจำเป็นต้องจัดห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่นักเรียน โรงเรียนสามารถดัดแปลงห้องสมุดให้น่าสนใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความพร้อมและความเหมาะสมเพื่อการใช้ประโยชน์ที่คุ้มค่า ดังที่อุทัย เพชรช่วย (2528) เสนอว่า การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนอาจจัดในรูปแบบของกิจกรรม เช่น การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้การจัดห้องสมุดเพื่อกระตุ้น หรือจูงใจให้นักเรียนสนใจ และเข้าไปใช้ห้องสมุด โรงเรียนอาจจัดบรรยากาศในห้องสมุดด้วยการตกแต่งให้สวยงามด้วยต้นไม้ รูปภาพ จัดหมวดหมู่หนังสือให้น่าใช้ หาได้ง่าย ซ่อมแซมหนังสือให้มีสภาพใช้งานได้ จัดนิทรรศการแนะนำหนังสือ ทั้งหนังสือใหม่ และหนังสือเก่าที่ไม่ค่อยมีคนสนใจอ่าน โดยนำมาจัดให้สะดุดตา เช่น กลางห้อง หรือทางเข้าห้องสมุด การจัดชั้นหนังสือให้สะดุดตา จัดที่อ่านให้เหมาะกับวัยของนักเรียน การเปิดบริการห้องสมุดทั้งวันเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ได้ทุกช่วงเวลาที่เกิดความสนใจ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันตอบปัญหา การแสดงละคร การประกวด การแนะนำ การอ่าน การจัดนิทรรศการ ล้วนแล้วแต่เป็นการใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติในโรงเรียนได้ และถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีหนังสือจำนวนน้อย แต่ก็สามารถหาวิธีการอื่น ๆ เช่น ทอดผ้าป่าหนังสือ หรือขอบริจาคจากสำนักพิมพ์ หรือบุคคลทั่วไป ก็จะสามารถเพิ่มปริมาณหนังสือให้มีเพียงพอกับความต้องการได้

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมสามัญศึกษา

1. ควรให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน โดยใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล
2. ควรสนับสนุนให้มีการประชุม สัมมนา ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

1. ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. ควรส่งเสริม ให้มีการจัดสร้างข้อสอบมาตรฐานเพื่อโรงเรียนนำไปใช้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยการส่งครูเข้ารับการอบรมในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และที่โรงเรียนต้องการ
2. ควรมีการนิเทศติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านวิชาการ
3. ควรจัดห้องสมุดอย่างเป็นระบบ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน
4. ควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรในด้านวิชาชีพ โดยนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
5. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อให้เพียงพอความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน
2. ควรมีการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน
3. ควรมีการศึกษาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้าน